

грунті наркоманії здійснюються свавілля, знущання над військовослужбовцями, розкрадання зброї і боєприпасів, державного і військового майна та інше.

Суїцид - одна з форм девіантної поведінки, яка має філософський, соціальний, моральний, медичний, правовий та психологічний аспекти. Джерелом суїцидального акту є соціально-психологічна дезадаптація особистості в умовах напруженої мікросоціальної конфліктної ситуації. Уся множина конфліктних ситуацій, що є основою суїцидальної поведінки військовослужбовців, може бути класифікована:

1. конфлікти, зумовлені специфікою військово-професійної діяльності і військово-соціальної взаємодії;

2. конфлікти, зумовлені специфікою особисто сімейних взаємовідносин військовослужбовця;

3. конфлікти, пов'язані з антисоціальною поведінкою військово-службовця: нестатутні взаємовідносини.

Характерними особливостями поведінки військовослужбовців у цьому періоді є замкнутість, прагнення до самотності, аж до повної ізоляції, втрата зацікавленості до навколишнього, емоційна загальмованість, неадекватні дії та висловлювання. Таким чином, проблема девіантності військовослужбовців останнім часом набула особливої значущості у зв'язку з тими соціальними, політичними, економічними змінами, які відбулися у пострадянському суспільстві. Затягування перехідного періоду, незавершеність реформування усіх сфер життєдіяльності, відсутність чітко визначених орієнтирів подальшого розвитку, ціннісної парадигми - усе це створює передумови для загострення внутрішніх конфліктів у військовослужбовців, невизначеність її соціального статусу, незадоволеність своїм соціальним і матеріальним положенням, що у своїй сукупності стає однією з причин девіантності її поведінки.

Девіантна та асоціальна поведінка повинна бути під неухильною увагою військового соціального працівника. Для профілактики та попередження цих явищ необхідно постійно вивчати причини їх виникнення, та застосовувати ефективні заходи протидії. Військовий соціальний робітник повинен добре володіти усіма формами та методами оздоровлення як загальної атмосфери у військових колективах так і впливати на морально-психологічне обличчя кожного військовослужбовця.

Список використаних джерел:

1. Заступник командувача підрозділу з виховної роботи: Навч. посібник/ За заг. ред. О.Ю. Бурківського. - Харків, 2003.

2. Ягупов В.В. Військова психологія: Підручник / В.В. Ягупов. - К., 2004. - 656 с.

Підвищення рівня психологічної компетентності правоохоронців в умовах сучасних трансформаційних процесів

Сидоренко О.Ю., кандидат психологічних наук, старший інспектор навчально-консультаційного пункту м. Івано-Франківськ ННІЗН НАВС

На сучасному етапі суспільно-політичного розвитку України відбувається кардинальна переорієнтація державної політики на забезпечення прав, свобод та законних інтересів людини, євроінтеграцію, формування в Україні ринкової економіки та інші важливі зміни. Значну роль в цих процесах відіграють і правоохоронні органи України. Чисельні трансформаційні зміни в суспільстві потребують від правоохоронних структур передусім підтримки курсу на формування правової держави, а також перегляду багатьох прийомів і методів діяльності органів внутрішніх справ, їх внутрішньої структурної перебудови.

Говорячи про реформування системи правоохоронних органів України, найчастіше говорять про зміни у структурі ОВС, чисельності особового складу, нормативній базі, оплаті праці й фінансуванні та матеріально-технічному забезпеченні. Усе це, безперечно, дуже важливо, але концепція реформування в першу чергу передбачає досягнення якісних змін у діяльності всієї системи, усіх її органів і підрозділів, кожного окремого правоохоронця. У цьому контексті особливої актуальності набуває питання підготовки висококваліфікованих кадрів для вітчизняних правоохоронних органів.

Важливим кроком на шляху вдосконалення правоохоронної системи, на наш погляд, є підвищення рівня професійної компетентності кожного працівника ОВС. Сучасний стан наукової літератури визначається наявністю значної кількості понять, які характеризують певний рівень розвитку професійного становлення особистості фахівця, здатного до ефективної реалізації професійної діяльності, серед яких провідне місце займає таке поняття, як «професійна компетентність».

Як правило, компетентність виражає значення традиційної тріади «знання-уміння-навички», інтегруючи їх в єдиний комплекс. Але аналіз сучасної психолого-педагогічної літератури з проблеми досліджуваної категорії засвідчив, що «компетентність» є більш широким поняттям, яке характеризує й визначає рівень професіоналізму особистості, а її досягнення відбувається через здобуття особистістю необхідних компетенцій, що складають мету професійної підготовки фахівця.

Отже, професійна компетентність - це базова характеристика діяльності фахівця; вона включає як змістовий (знання), так і процесуальний (уміння) компоненти і має головні суттєві ознаки, а саме: мобільність знань, гнучкість методів професійної діяльності і критичність мислення.

Перед сучасним правоохоронцем ставиться вимога володіти цілою гамою спеціальних, професійних умінь, передусім пов'язаних з його психологічною підготовкою. У своїй професійній діяльності він зіштовхується з необхідністю взаємодіяти з різними категоріями громадян. У цьому контексті стає очевидною необхідність підвищення психологічної компетентності кожного працівника ОВС. Важливість підвищення рівня психологічної компетентності сучасного правоохоронця сьогодні не викликає ніяких сумнівів. Однак, як показують результати власних опитувань, випускники вищих навчальних закладів в системі МВС часто переживають низку труднощів, пов'язаних із застосуванням досягнень психології у практиці їх професійної діяльності. Близько половини респондентів основну причину незадоволеності своєю психологічною підготовкою вбачають у низькій практичній спрямованості, абстрактності й описовості курсів психології, що викладаються у ВНЗ системи МВС.

Отже, розробка змісту і структури навчального матеріалу з психології повинна забезпечити створення цілісного учбово-методичного комплексу, у якому будуть диференційовані й повноцінно представлені як теоретико-науковий, методологічний, так і практико-професійний (прикладний) компоненти психологічної освіти майбутніх правоохоронців.

Таким чином, в умовах сучасного трансформаційного стану суспільних відносин система підвищення рівня психологічної компетентності працівників правоохоронних органів потребує переосмислення. Основні напрями її вдосконалення наступні:

1. Аналіз сучасних науково-методичних джерел дає можливість стверджувати про необхідність формування психологічної компетентності у

сучасного правоохоронця, що визначатиме його професійну спроможність та сприятиме формуванню професіоналізму продовж життя.

2. Найбільш ефективним засобом, що впливатиме на формування психологічної компетентності сучасного фахівця, повинні виступати дисципліни психологічного циклу.

3. Подальшого дослідження потребують розроблення концептуальних підходів щодо обґрунтування структурно-компонентної моделі підготовки майбутнього правоохоронця та вироблення методичних рекомендацій щодо внесення необхідних змін у вивчення дисциплін психологічного циклу.

Синдром емоційного вигорання у працівників кримінально-виконавчої служби

Труфен М.Д., курсант психологічного факультету ІКВС

Науковий керівник: доктор педагогічних наук, доцент *Сова М.О.*

На сучасному етапі розвитку українського суспільства в умовах соціально-економічної нестабільності, конкуренції на ринку праці підвищуються вимоги до професійної компетентності особистості. Однак, не кожна людина може адаптуватися, ефективно здійснювати свою професійну діяльність і виконувати соціальну роль, а тому зростає ймовірність розвитку несприятливих психічних станів. Зі зростанням вимог до професіоналізму зростають і професійні навантаження на особу. Все це збільшує ризик емоційного вигорання у майбутнього фахівця.

Сучасні психологічні дослідження підтверджують, що до категорії працівників, які найбільше схильні до виникнення та розвитку емоційного вигорання відносять представників професій «людина-людина». До цієї категорії можна включити й персонал Державної пенітенціарної служби (ДПтС).

Професійна діяльність співробітників ДПтС має ряд специфічних особливостей. Її успішність визначається не тільки професійними знаннями, а й вмінням реалізувати ці знання у своїй діяльності. Особливо це стосується тих відділів ДКВС, працівники яких безпосередньо спілкуються з засудженими.

Мета доповіді полягає у теоретичному аналізі проблеми емоційного вигорання співробітників ДКВС.

Вітчизняні та зарубіжні дослідники встановили, що емоційне вигорання негативно позначається на всіх аспектах життєдіяльності людини. Також на розвиток емоційного вигорання впливає внутрішнє накопичення негативних емоцій без можливості розвантаження. Результатом такого накопичення є втрата мотивації до професійної діяльності, апатія, соматичні захворювання та навіть спроби суїцидальних вчинків.

Синдром емоційного вигорання має три основні складові: емоційне виснаження як почуття емоційної спустошеності й втоми; деперсоналізацію як цинічне ставлення до своєї праці; редукцію професійних досягнень як виникнення у працівників почуття некомпетентності у своїй професійній сфері, усвідомлення неуспіху [1, с. 6].

Як зазначалося раніше, до синдрому емоційного вигорання схильні люди, що працюють у пенітенціарній сфері. Ця сфера діяльності вимагає від працівника інтенсивного спілкування з різними людьми, швидкого прийняття рішень, відповідальності та стриманості у прояві своїх емоцій. Емоційне вигорання у пенітенціарних службовців розглядається як форма професійної деформації суб'єкта професійної діяльності, що роявляє себе у зниженні емоційної віддачі, прагненні скоротити професійні обов'язки [2].